

Kapellan Harald Kaasa Hammer, Nøtterøy
5. søndag i faste, langfredags tilleggstekster
Undervisningsgudstjeneste i Teie kirke
6. april 2003 kl 11.00

SALMER

Preludium

Klokkerbønn

*Herre, jeg er kommet inn i dette ditt hellige hus
for å høre hva du, Gud Fader, min skaper,
du Herre Jesus, min Frelser,
du Hellige Ånd, min trøster i liv og død,
vil tale til meg.*

*Herre, lukk nå opp mitt hjerte ved din Hellige Ånd,
så jeg av ditt ord må lære å sørge over mine synder,
og tro i liv og død på Jesus,
og fornyes dag for dag til et liv i rettferd og hellighet,
ved Jesus Kristus, vår Herre. Amen.*

*063 Jeg har en venn

Jes 52,13-53,12 HERRENS LIDENDE TJENER
Forsakelsen og trosbekjennelsen

951 LITANIET

Kunngjøringer

Takkoffer

Seniorkvartetten

062 För att du inte

NATTVERD II,1 (Side 290 i Gudstjenesteboken)

064 Jeg vil prise min gjenløser

108 Ingen vinner frem (Ekstrasalme under nattverden)

*345 Ditt kors, o Krist

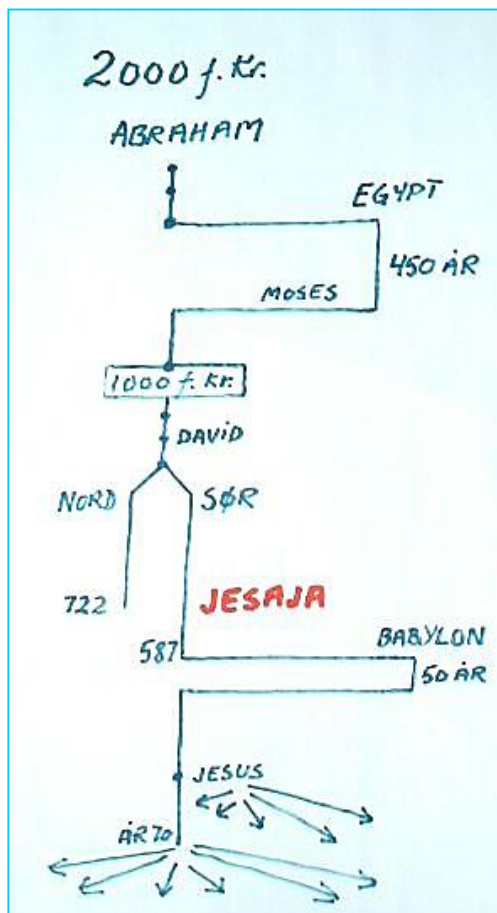
PREKEN

«Hvorfor feirer vi påske?»

Påskan er en årlig fornyelse av det sentrale i vår kristne tro, og en fornyelse av akkurat din og min tilknytning til Jesus Kristus.

I dag skal vi lese en nøkkeltekst som står omtrent midt i Bibelen, et kapittel som er oftest sitert i Det nye testamente av alle kapitler i Det gamle testamente. Det er som en beskrivelse og forståelse av Jesu liv og død og oppstandelse, skrevet 700 år før Jesus ble født. For oss er det ikke bare en forunderlig profeti som ble oppfylt i påskan. Det er en profeti som oppfylles ved at vi er samlet om frelsen i Teie kirke i dag. Profetien kaster lys over palmesøndag og skjærtorsdag, langfredag og påskedag. Og så peker den frem mot frelsens fullendelse ved tidens ende.

Bakgrunnen

La oss ta en liten repetisjon av bibelhistorien, for å fargelegge bakgrunnen for budskapet.

2000 år før Kristus valgte Gud ut Abraham til å være stamfar til et folk som skulle bringe velsignelse til alle folkeslag på jorden.

I Mos 17,5: Abraham skal være ditt navn, for jeg gjør deg til en far for mange folk.

Abraham fikk Isak, og Isak fikk Jakob, og Jakob fikk tolv sønner som ble stamfedre for Israels tolv stammer.

Jakobs sønner flyttet til Egypt for å berge seg fra hungersnød, men etter hvert ble folket et slavefolk. Etter 450 år ledet Moses folket ut av trellekårene i Egypt, og frem til det lovete land. Josva ledet dem inn i landet og delte det mellom de tolv stammene. I 200 år ble de styrt av dommere, og så oppstod ønsket om en konge.

Da er vi kommet frem til år 1000 før Kristus, og folket får Saul, David og Salomo til konger. Men så splittes landet i to, i Juda i sør og Israel i nord. Mange av kongene fører folket langt bort fra Guds vilje og vei, og Gud må trekke sin velsignelse bort fra folket.

Assyria (med sentrum i nåværende Irak)

knuser Nordriket 722, og Jerusalem faller i 587 før Kristus. Tempelet, som er tegnet på Guds nærvær rives ned, og folket i Sørriket føres bort til eksil i Babylon. Babylon ligger ti mil syd for Bagdad. Etter 50 år får jødefolket vende tilbake, og 20 år etter bygges tempelet opp. Det skjer en fornyelse av jødefolkets gudsliv, men tempelet er bare en skygge av Salomos tempel. (Esra 3,12) Og så er det stille frem til Jesus blir født.

Jesus fullførte løftet som ble gitt til Abraham, og sendte apostlene ut til alle verdens folkeslag, en apostel for hver stamme i jødefolket. Slik fikk Abrahams navn sin oppfyllelse: «Jeg gjør deg til far for mange folk.» I Det nye testamente kalles Abraham alle troendes far. (Rom 4,16-18 og Gal 3,7)

40 år etter, i år 70, blir Jerusalem knust enda en gang, og jødefolket blir spredt for alle vinder. I dag er det jøder i alle nasjoner på jorden.

Jesaja var profet i Sørriket omkring år 700 før Kristus.

Profetene

Profetene skulle ikke la folket dø i synden. De skulle få klar beskjed om hvorfor ulykkene rammet dem. Kongene foraktet Gud og solgte fattige for et par sko. (Amos 2,6) Hvordan kunne de da være et velsignelsesfolk for alle folk på jorden? De trøstet seg med at de hadde Guds tempel i Jerusalem, og at de hadde det landet Gud hadde gitt dem. Da måtte vel alt være bra, tenkte de, og veltet seg i selvopptatthet i stedet for å huske på sin bestemmelse. De søkte allianser i Egypt og Assyria, og solgte sin sjel for politisk gevinst. Så ribbet Gud dem for alle falske forestillinger. Han lot tempelet bli revet ned, og drev folket bort fra landet. Og så, etter et par generasjoner, begynte han på nytt igjen, med en liten rest.

Jesaja var troens budbringer

Jesaja var profet i folkets nedgangstid mellom David og bortførelsen til Babylon. Jesaja kalles Det gamle testaments evangelist, kongen blant profetene og troens budbringer. Jesajaboken faller i fire deler som tydelig viser hvilken tid Jesaja levde i, og hva som ventet folket:

Kap 1-12 er straffetaler over Herrens folk

Kap 13-23 er domsord over folkeslagene som tar seg friheter med hans folk

Kap 24-39 forkynner Guds straff, og Guds nåde etter straffen

Kap 40-66 kalles Trøsteboken. Den varsler befrielse fra fangenskapet, frelse fra synd og et fredsrrike som Gud skal opprette etter straffen.

Prekenteeksten i dag er hentet fra Trøsteboken, fra en av fire sanger om Herrens tjener. Hvem er Herrens tjener?

I samtiden tenkte de kanskje at en av profetene var den som skulle løfte opp folkets oppdrag igjen, eller en av de få gode kongene, kanskje profeten Jeremia eller kong Hiskia? Samtidig lå det hele tiden under at det var jo **folket** som var Herrens tjener som skulle bringe Guds ære og velsignelse til alle folkeslag. Noen leser dagens tekst som en beskrivelse av jødefolkets lidelser i eksilet i Babylon.

Når vi i dag leser denne teksten, så ser vi tydelig at det er Jesus som oppfyller denne profetien. Det er han som blir til velsignelse for alle folkeslag, og fører historien frem mot fullendelsen i en ny himmel og en ny jord. I tillegg gjør han soning for sitt eget folk, så de kan frelses og settes inn på sporet igjen. Det løftet ligger i Jesu navn: «Du skal gi ham navnet Jesus, for han skal frelse sitt folk fra deres synder.» Matt 1,21

Prekenteeksten

Dagens prekenteekst leser vi fra profeten Jesaja, kapittel 52, fra vers 13, og hele kapittel 53:

Se, min tjener skal ha fremgang, han skal stige, løftes og opphøyes. ¹⁴ Likesom mange ble forferdet ved synet av ham - han var verre tilredt enn noen mann og så ikke ut som et menneske, ¹⁵ så skal mange folkeslag undres over ham, og konger skal lukke sin munn. For de skal få se slikt som aldri ble meldt dem, uhørte ting blir de vitne til.

^{53.1} Hvem trodde det budskap vi hørte, for hvem ble Herrens kraft åpenbart? ² Han skjøt opp som en kvist for Guds åsyn, som et rotskudd av tørr jord. Han hadde ingen herlig skikkelse, vi gledet oss ikke ved synet av ham. ³ Han var ringeaktet, forlatt av mennesker, en smertenes mann, vel kjent med sykdom, en foraktet mann som ingen ville se på, vi regnet ham ikke for noe. ⁴ Sannelig, våre sykdommer tok han på seg, og våre smerter bar han. Vi trodde han var blitt rammet, slått av Gud og plaget (**for sin egen skyld**). ⁵ Men han ble såret for våre overtredelser og knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham for at vi skulle ha fred, ved hans sår har vi fått legedom.

⁶ Vi fór alle vill som sauer, vi vendte oss hver sin vei. Men skylden som vi alle hadde, lot Herren ramme ham. ⁷ Han ble mishandlet, men bar det ydmykt; han åpnet ikke sin munn, lik lammet som føres bort for å slaktes, lik sauen som tier når den klippes. Han åpnet ikke sin munn. ⁸ Gjennom trengsel og dom ble han revet bort. Men hvem i hans samtid aktet på det? Han ble utryddet av de levendes land, måtte dø for sitt folks overtredelse. ⁹ De gav ham en grav blant ugudelige, hos en rik mann, da han var død, enda han ikke hadde gjort noen urett, og det ikke fantes svik i hans munn. ¹⁰ Det var Herrens vilje å knuse ham med sykdom. Men fordi han gav sitt liv til soning, skal han få etterkommere og leve lenge, og ved ham skal Herrens vilje ha fremgang.

¹¹ Etter all sin møye og sjelenød skal han se lys og mettes. Min rettfærdige tjener skal gjøre de mange rettfærdige når de kjenner ham; for han har båret deres

synder. ¹² Derfor overgir jeg de mange til ham, de mektige skal han få til bytte, fordi han gav sitt liv i døden og ble regnet blant overtredere. Han tok på seg de manges synd og gikk i forbønn for syndere.

Slik lyder Herrens ord.

Profetteksten kaster ekko tilbake fra påsketekstene

Om vi lar denne teksten synke i oss nå foran påske, om vi lar hvert vers ringe i ørene våre, så vil vi høre ekko i denne teksten på palmesøndag og skjærtorsdag, på langfredag og på påskedag.

- Når pilegrimer fra landene rundt Middelhavet samler seg i Jerusalem til påske. Når de svinger palmegrener på **palmesøndag** og synger «Velsignet være han som kommer i Herrens navn!» - da hører vi gjenlyden i Jesajaprofetien: «Mange folkeslag skal undre seg over ham!» (Joh 12,13 og 20 og Jes 52,15)
- Når Jesus på **skjærtorsdag** innstifter nattverden og sier: «Dette er den nye pakt i mitt blod, som gis for dere til syndenes forlatelse.» - da hører vi ekkoet: «Han gav sitt liv til soning. Han tok på seg de manges synd.» (Luk 22,20 og Jes 53,10 og 12)
- Når falske vitner vil få ham dømt på **langfredag**, og Jesus tier foran øverstepresten, - da hører vi profetien i stillheten: «Han åpnet ikke sin munn, lik lammet som føres bort for å slaktes. Han åpnet ikke sin munn.» og (Matt 26,63 og Jes 53,7. Se også Joh 19,8-11)
- Når vi hører hammerslagene på langfredag, og hører Jesus be for dem som korsfester ham: «Far, forlat dem, for de vet ikke hva de gjør!» - da hører vi gjenlyden i Jesajateksten: «Han gikk i forbønn for syndere.» (Luk 23,34 og Jes 53,12)
- Når de reiser korset på Golgata, hører vi Guds røst: «Se min tjener skal stige, løftes og opphøyes.» (Joh 12,32 og 52,13)
- Når Josef av Arimatea gir Jesus sin egen grav, hører vi profetordet: «De gav ham en grav blant ugudelige, hos en rik mann, da han var død.» (Matt 27,57-60 og Jes 53,9)
- Når Jesus står opp av graven på **påskedag** får ordene ny betydning, og enda mer på Kristi himmelfartsdag: «Se min tjener skal stige, løftes og opphøyes.» (Rom 8,11, Fil 2,9 og Jes 52,13)
- Når oppstandelsen legges ut for oss i Romerbrevet: «Han ble oppreist for at vi skulle bli rettferdige for Gud,» - da hører vi gjenlyden i profetordet: «Min rettferdige tjener skal gjøre mange rettferdige når de kjenner ham.» (Rom 4,25 og Jes 53,11)
- Når Jesus sier til disiplene: «Meg er gitt all makt i himmel og på jord!» - da hører vi gjenlyden i profetordene: «Konger skal lukke sin munn, de mektige skal han få i bytte.» (Matt 28,18 og Jes 52,13 og 54,12)
- Når Jesus tar opp igjen Guds oppdrag til jødefolket, og sender disiplene ut med Guds velsignelse til folkeslagene, - da hører vi gjenlyden fra profetordet: «Jeg overgir de mange til ham.» (Matt 28,19 og Jes 53,12)
- Når Jesus ber disiplene lære folkeslagene å holde alt det han har befalt dem, hører vi gjenlyden i profetordet: «Ved ham skal Herrens vilje ha fremgang.» (Matt 28,19 og Jes 53,10)

den er byttet med glede.
Ja, Jesus, hjelp meg å klart forstå
at det livet jeg lever nå,
det er ditt liv alene,
det er deg jeg skal tjene.

Vidar Kristensen 1971, Salmer97 nr 63

Joh 3,16 For så høyt har Gud elsket verden at han gav sin Sønn, den enbårne, for at hver den som tror på ham, ikke skal gå fortapt, men ha evig liv.

Jes 53,5 Han ble såret for våre overtredelser og knust for våre misgjerninger. Straffen lå på ham for at vi skulle ha fred, ved hans sår har vi fått legedom.

Ære være Faderen og Sønnen og Den Hellige Ånd, som var er og blir én sann Gud, fra evighet og til evighet. Amen.